بؤیوتموس قوجاغیندا ایکیدلرسن
ایگیدلیگی سن دنیایا گتیرمیسن
آنا یوردو یوواسی سان آذربایجان
محمد اشراقی

علامه امینی
دده قورقود
فضولی
خیابانی
شهریار
تربیت
شاه اسماعیل
ستارخان
پروین اعتصامی

آتالار سؤزلری

ایت اولاسان سون بئشیک اولمایاسان!

ایت هوره ر، کروان کئچر!

ایتین آخماغی قیساوادان پای اومار!

ایت ده گئتدی ایپ ده گئتدی!

سفره ده چؤره ك قالماسا ایته چول ائله!

ساخلا کوچوك ،گمیره باش؟!

ایتی اؤلموش چوبانا دؤنوب!

مچید قاپیسی آچیق اولسا دا ایتده ده حیا گره ك!

ایت موتالدان ال چکیر،موتال ایتدن ال چکمیر!

سؤکمك راحات تیکمك چتیندیر!

او شیطان فعله سی دیر!

ایشله مه ین دیشله مز!

هر نه ایشه ال قویور قیلپی الینده قالیر!

بیلمجه لر

آلتی چپر، اوستی چپر، ایچینده آت چاپیلار: گؤز

آلتی داشدو داش دؤگو، اوستی داشدو داش دؤگو، مال

قویین کیمی اوتدار، اولارا یولداش دؤگو: باغا

آلتی قویین اوستی کئچی، باشی فیندیخ قویروغی قیچی: قررنقوج

آلتی سودو، اوستی اوت: قلیَن

آشاغا گلئی ایشی وار، یوخاری گئدئی یوکی وار: قاشوغ

آتدان بؤیوك، ایتدن بالاجه: یهر

آتدیم آتانا، دَیدی کوتانا، دریادا بالیغ، چؤلده جئیرانا: ایلدیریم

میغاندا اوتدار، واختی گلنده، ساغریسی (بئلی-اومباسی) چاتدار: پامبوغ

آی گلئی آدامینن، بی خونچه بادامینن، نه دیلی وار نه آغزی، دانیشئی آدامینن: کیتاب

قیاشعرلر

باشین

نامردیله ،یولداش اولما
اؤزون آغری چکر باشین ،
حلال ایله عرصیه چات
داش قالالار سؤکر باشین.
خائن باخما ،یارادانا
قبله گاهدی آتا،آنا
آرخا لانما ،بیله خانا
قوی ساغ اولسون نؤکر باشین
حقدن ایسته بخت اقبال
یارادانی یادینا سال
سؤز گوهردی ،مسکین آبدال
ساخلا ،دوردو ،تؤکر باشین

گرک

یاخشی دئییب لر کی، بابالاریمیز
انسان اولان کس ده ،بیر آدسان گرک .
الینله مین ایشیق یاندیرسان دا، سن،
یئرین ده، اؤزون ده یاناسان گرک .

اینجی کی دریانین دیبینده اولار
دایازدا اوزمگین نه معناسی وار
بعضا دوندورسادا سنی، شاختا قار
اؤزونو ،باهاردا ،ساناسان گرک .

اوجوز سؤز -صحبتین کسری اولماز
بیر گول آچیلماقلا آچیلماییر یاز
آنیلماق ایسته سن، سینه ن اوسته ساز
هر گون ائل -اوبانی آناسان گرک .

ایندی کی گیرمیسن «فامیل »میدانا
چای اولوب یوللار آچ قوشول عمانا
ایسته سن خوش نغمه ن دیل لره قونا
سؤز اوچون داغ -داشا، قوناسان گرک

زندگینامه امام حسین(ع)

ترجمه شده از کتاب منتهی آلامال مرحوم حاج شیخ عباس قمی
مترجم: یوسف پیری

سگزینجی فصل
اسیرلرین یزید مجلسینه وارد اولماقی

گئچمیش سایی نین آردی و...

و او آغاجیلان که الینده وار حضرتین دیشلریندن وورورسان ، در حالیکه اورگیمیزی قان ایلدون ،اصلیمیزی کسدون ،پیغمبر نسلینین قانین توکدون، عبدالمطلبین سلسله سین که یرلرین اولدوزلاریلار داغیتدون و اوز مشایخلریوی چاغیرورسان و خیال ایلیورسن که سسین ائشیدیرلر و البته تئزدی که اولارا قوشولاسان و آرزو ایلیه سن که ای کاش شیل و لال اولیدون و او ایشلری که گورموسن، گورمیدون و اور سؤزلری که دئدون دئمییدون .

اما آرزونین بی فایده سی یوخدی . و اوندان صورا آللهه خطاب ایلدی : قادر الله بیزیم حقیمیزی بولاردان آل و هر کیمدن که بیزه ظلم ایلدی انتقام آل . و غضبین او کسلره که بیزیم قانمیزی توکدولر و بیزیم کمک لریمیزی ئولدوردولر، نازل ایله .

پس بویوردی : ای یزید آللهه آند اولسون که اوز دریوی و اوز اتیوی کسدون و تئزلیکجه پیغمبرین یانیندا حاضر اولاجاقسان او حالتده که اونون نسلنین قانین توکموسن و عترتینین حرمتین پۇزموسان .پس او وقتده الله اولارون حقین آلاجاق و خیال ایلمه اوار که الله یولوندا شهید اولوبلار ،ئولوبلر بلکه اولار دیری دیلر و آللهین یانیندا روزی آلورلار .

و سنه آللهین قضاوتی و محمد صلی الله علیه و آلهین مخاصمتی و جبرئیلین کمکی بسدی و تئزدی بوله او کس که سنه کمکچی اولدی و سنی مسلمانلارین بوینونا میندیردی وسنی باطل خلافته برقرار ایلدی نه بویوک گناه انجام وئردی و اگر زمانه منی قویمادی که سنلین دانیشام بونا گوره دی که بو سؤزلر سنه اثر ایلمز .

اما گوزلر آغلار و اورکلر قاندی و نه بویوك و عجیب امریدی که نجیب لر (که آللهین لشگریدیلر)طلقانین الی ایلن (که شیطانین لشگریدیلر)ئوله لر و بیزیم قانمیز اولارون اللریندن توکوله و او گوزل جسدلری چولون قوردلاری زیارت ایلیه لر و او مبارك بدنلری کفتارلر توریاقا یاخالار. ای یزید اگر بو گون بیزی اوزیوه غنیمت بولورسن تئزلیقچجا بو غنیمت سنه موجب غرامت اولاجاق او هنگامیده که بیر شئی تاپانمیاجاقسان مگر اولاری که قاباقدان گوندرمیسن و الله بنده لرینه ظلم ایلمز و بیزیم شکایتمیزی ایندی الله یانینداد .

آردی وار

آشنایی بیشتر با مشاهیر آذربایجان

استاد رسام عرب‌زاده (فرش)
زندگی‌نامه و فعالیت‌هنری

ادامه از شماره قبل و...

در تبریز رسام تحصیل را در مدرسه رشدیه ادامه می‌دهد و تا کلاس ششم در همین مدرسه درس می‌خواند. تبحر او در نقاشی مورد توجه معلمان قرار می گیرد. او را تشویق می کنند و او نیز با کشیدن پرتره معلمین محبوبیت می یابد. تعطیلات تابستان را در مغازه نقاشی پدر می گذراند و در تمام کارها به او کمک می کند. چون پدرش به علت حادثه‌ای شنوایی خود را از دست داده، به جای او با دیگران سخن می گوید و سخنگوی پدرش می‌شود. پدر رسام با کشیدن پرتره و طراحی فرش، روزگار می گذراند. رسام نیز صبح‌ها در یک کارخانه قالیبافی به طراحی می‌پرداخت و بعدازظهرها پیش پدرش کار می کرد. در همین دوران، رسام در هنرستان تبریز که به سرپرستی رسام ارژنگی تأسیس شده بود، در رشته مینیاتور نام‌نویسی کرد و مرحله جدیدی در زندگی او آغاز گردید.

رسام در شانزده سالگی به خاطر مرگ مادر و ازدواج مجدد پدر، ناگزیر به ازدواج شد. این رخداد مانعی فراروی آرزوهایی بود که در سر می‌پروراند ولی به اصرار پدر به این ازدواج تن داد. خودش می گوید: در آن سال‌ها من مفهومی از زن نداشتم و اصلاً به این زمینه چندان توجهی نمی کردم. در آغاز قرن اخیر بر اثر تحولاتی که در جهان و کشور پدید آمد، آگاهی مردم اعتلا می‌یابد. هنرستان‌های متعددی در نقاطی از کشور تأسیس می‌شود که در همگانی شدن هنر و ایجاد علاقه در مردم، نقش بسزایی دارد. رسام نیز به یادگیری هنرهای دیگر علاقه‌مند می‌شود.

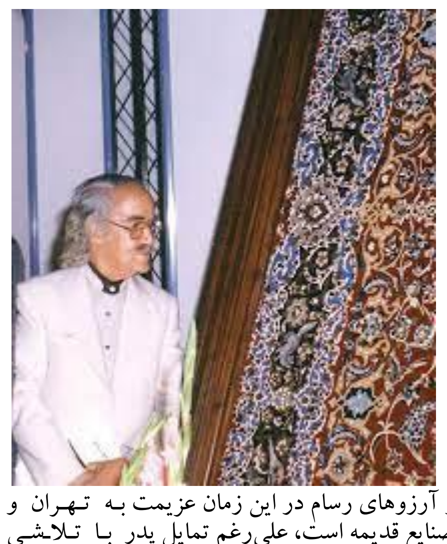

گلدوزی، موسیقی و تئاتر را تجربه می کند و در یکی از کلاسهای موسیقی نواختن ویولون را فرا می گیرد. همزمان با این فعالیت‌ها، از کار طراحی و مینیاتور غافل نمی‌ماند. کم کم دار قالی در مغازه پدر برپا می‌شود و رسام نیز زیر نظر یکی از استادکاران قدیمی شهر، بافت قالی را فرا می گیرد. یکی از آرزوهای رسام در این زمان عزیمت به تهران و تحصیل در مدرسه صنایع قدیمه است، علی‌رغم تمایل پدر با تلاشی بسیار پولی اندوخته و راهی تهران می‌شود. در خانه یکی از اقوام اقامت می کند و چون تا گشایش مدرسه مدتی باقی است، از فرصت استفاده می کند و به گشت و گذار در تهران می‌پردازد.

ادامه دارد

تحقیقی پیرامون زبان و تاریخ آذربایجان

ادامه از شماره قبل و...

ترکان غزنوی زبان فارسی را که به خاطر تسلط اعراب(قبل از حکمرانی ترکان) در حال زوال و نابودی بود دوباره زنده کردند. ترکان فقط به آذربایجان حکومت نمی کردند و نزدیک به هزار سال بر کل ایران و کشورهای همسایه حکم راندند و در بیشتر زمانها پایتخت حکومتی آنها بدوراز آذربایجان بوده است(مناطقی مانندخراسان ،تهران،اصفهان و ...)اگر ترکان قصد تحمیل زبان داشتند زبان مناطق دیگر ایران که اکثرا نزدیکتر به مراکز حکومتی ترکان نیز بود باید تغییر می کرد در حالی که چنین چیزی صورت نگرفته است .

نکته ی دیگر اینکه اگر زبانی بر ملتی تحمیل شود چون تاثیر پذیری ابتدا از شهرها شروع شده و بعد به دهات و ایلات می رسد در نتیجه باید زبان تحمیل شده شهرها ،اصیل تر از زبان روستاها و ایلات باشد در حالی که در منطقه آذربایجان زبان روستاها اصیل تر و دست نخورده تر از زبان شهرهاست و این خود ناقض تحمیلی بودن زبان ترکی در آذربایجان هست .

دیگر اینکه فقط مردم آذربایجان ترکان سفیدپوست نیستند بلکه ترکان ترکیه ، ترکمن های عراق ، ترکان قشقایی و خراسان ،ترکان تاتار ، ترکان چوواش ، ترکان باشقیر، تاتارهای کریمه ، ترکان کومیک ، کاراچای ، بالکار ، قاقاووز و ... همگی سفیدپوست بوده و درصد مارکرهای زردپوستی در همگی آنها بسیار پایین است . مردم مجارستان و فنلاند نیز به لحاظ زبانی به گروه اورال آلتاییک (اقوامی که در گذشته دور بین کوههای اورال تا آلتای زندگی میکردند) متعلق هستند و هم خانواده ترکها می باشند و درصد مارکرهای زردپوستی در آنها تقریبا صفر می باشد .

ادامه دارد

آغ قوش

بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدی، بیر پادشاه وار ایدی. بو پادشاهین آروادی‌نین بوینونا نه قدر اوشاق دوشوردوسه، هامیسی آنا بطنینده‌ن گلنده اؤلوردو.

نه قدر طبیب، تیلسیم، جادو ائلتدیریردیلرسه، هئچ بیر فایدا وئرمیردی.

گونلرین بیر گونونده یئنه ده پادشاهین زنه‌نی هملی اولور. دوغماغینا بیر قدر قالمیش، پادشاه زنه‌نینی اؤز قایناتاسی‌نین یانینا گؤندریر کی، بلکه اوردا یاخشی باخالار. گون کئچیر، آی دولانیر، پادشاهین بیر اوغلو اولور. بلی، موژده-موژده اوستوندن گلیر. پادشاه زنه نینه سیفاریش گؤندریر کی، هله بیر نئچه واخت قالسین اوردا، اوشاغین بیر آز سومویو برکیسین، گلر، یئنه بیر قضا-قدر اوز وئرر.

بونلار بوردا قالماقدا اولسونلار، سنه کیمدن خبر وئریم، پادشاهین وزیریندن.

پادشاهین بیر خبیس وزیری وار ایدی. چوخدان فورصت آختاریردی کی، اونو اؤلدوروب اؤزو پادشاهلیغا کئچسین.

بو طرفدن گؤردو کی، یوخ، پادشاهین اوغلو دا اولدو، تا پادشاه اؤلسه ده بونا بیر شئی چاتمایاجاق، قت ائله‌دی کی، گرک پادشاهی اؤلدوروب اونون نسلینی یئر اوزوندن کسه. بلی، بیر گئجه اؤز آداملارین گؤتوروب هوجوم ائله‌دی پادشاهین سارایینا. پادشاهی اؤلدوروب اؤزو کئچدی اونون یئرینه، ایلشدی تاختدا.

آردی وار

دونیا

دونیادان اوز دوندریب من آشنا دن کوسموشم
کبردن، تزویردن، رنگین ردادن، کوسموشم

من محبت سائلی اولدوم ولی گوردوم جفا
باش یازیمدان، بخت دن، قدرو قضادن کوسموشم

طنز شاعرلریمیز

و دود دوستی

و دود دوستی که در شعر ایلقار تخلص میکند متولد سال ۱۳۴۷ در شهرستان مراغه است وی دارای تحصیلات عالیه در زمینه زبان و ادبیات فارسی بوده و در حال حاضر مدرس دانشگاه است.

آثار و تألیفات چاپ شده وی از قرار زیر است:

*زیتون ایشیغیندا مجموعه شعر) نشر اوحدی، ۱۳۸۲.

* من اوزگه دیر اونوت منی(کتاب شناسی تحلیلی و برگزیده ی آثار استاد باریشماز، انتشارات دانشگاه مراغه ۱۳۹۶.

* نگارش مقدّمه بر کتاب شعر دووارلار اثر استاد باریشماز، دیوان استاد ضابط، کتاب شعر استاد نادر الهی کتاب شعر استاد جواد دربندی دیوان نشید مراغه ای گلشن راز محمود شبستری ترجمه رستم توفیق و .....

*دهها مقاله و شعر در نشریات معتبر.

آثار و تألیفات چندی نیز از وی آماده چاپ است.

نمونه ای از شعرهای طنز او را تقدیم خوانندگان عزیز میکنیم:

الله رحمت ائله سین
قافلان دا آیی
اویناتماق ایسته ییر
دره نین دیبینده
تولکو قوناقلیغی وار
دوه نین ده دالینجا
آدام گوندریب
ساغ اولسون
صاباح قار یاغاجاق
آللاه رحمت ائله سین
او آدام دا اؤلدو
حئیوان نه بیلسین
باشینا قافلان دوشه جك
یئنه شوکرو وار
قالسایدی دا
قالمازدی.
بووه نین ده دالینجا....
دانیشمایاق دئییرم
دئیین گوره ك
تولکو قوردو قافلانی
قوردو یئدی
اوزو هانی؟!
ساغ اول مریم
ساغ اول مریم!
سنین ده اوغلونا
آللاه بالام دئییب
دؤر دونجو گؤیده کئفه باخیر
بیز ده بوردا
گؤیه باخ
شیرین یاغیر
ایندی فرهاد گؤیه ره
گؤبه لك تا پشیریب پرویز عمی!

***قایناق:۶۰۰شاعردن طنز شعرلر کتابی**

داستانی قدیمی دده قورقود

دائره المعارف بزرگ اسلامی

مجموعهٔ دوازده افسانهٔ منثور، آمیخته به نظم به زبان ترکی

ادامه از شماره قبل و...

که در هم آمیخته است: ۱)دورهٔ جنگهای غزها با همسایگان پچنگ (پچنگها*) و قپچاقشان و مناسبات دیگر آنها در قرون سوم تا پنجم در منطقهٔ شمالی سیحون. این داستان‌پردازیها دربارهٔ غزها به پیش از آمدنشان به آناطولی بازمی گردد. قهرمان اصلی این داستانها سالور قازان است. این حکایتها درواقع مناقب قبیلهٔ سالور*، از قبایل ۲۴گانهٔ غز، به‌شمار می‌رود. انتقال این مناقب به آناطولی را غزها از سدهٔ پنجم آغاز کردند. ۲) دورهٔ حملات قبایل ترکمن از سدهٔ هفتم به‌بعد، از آناطولی شرقی و آذربایجان به سرزمینهای گرجیها، ابخازها و به‌ویژه یونانیان طرابزون. این رویدادها غالباً دربارهٔ بایَنْدُرخان، جدّ افسانه‌ای آق قوینلوها، است. در دده‌قورقود، سالورقازان داماد و پیرو بایندرخان معرفی شده‌است. داستان سالورقازان، یعنی داستان غزها پیش از رفتن به آناطولی، با داستان بایندر ـ آق‌قوینلو، یعنی داستان دورهٔ حضور آنان در آناطولی و داستان قبایل ترکمن، در هم آمیخته شده‌است. بوراتاو نویسندهٔ دده‌قورقود را ناشناخته دانسته و زمان کتابت آن را دورهٔ سلطنت اوزون حسن (۸۵۷ ـ۸۸۲)، ذکر کرده‌است. او برخلاف نظر بسیاری از پژوهشگران، که نویسندهٔ مقدمهٔ دده‌قورقود را کسی غیر از نویسندهٔ حکایات انگاشته اند (□)کتاب دده‌قورقود(، چاپ زینالوف و علیزاده، مقدمه، ص ۱۸؛ کتاب دده‌قورقود، چاپ فرزانه، مقدمه، ص ۱۲ب)، نویسندهٔ مقدمه و متن را یک تن دانسته‌است.

ادامه دارد